

N:o 8.

Kongl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen med förslag till lag om förvärfvande och förlust af medborgarerätt; gifven Stockholms Slott den 30 December 1893.

Under åberopande af bifogade i Statsrådet och Högsta Domstolen förda protokoll vill Kongl. Maj:t härmed, jemlikt § 87 regeringsformen, föreslå Riksdagen att antaga bilagda förslag till lag om förvärfvande och förlust af medborgarerätt.

Kongl. Maj:t förblifver Riksdagen med all Kongl. nåd och ynnest städse välbevågen.

OSCAR.

Aug. Östergren.

Förslag till

L a g

om förvärfvande och förlust af medborgarerätt.

1 §.

Svensk medborgarerätt förvärfvas, på grund af födsel, af äkta barn, hvars fader har svensk medborgarerätt.

2 §.

Utländsk man eller utländsk ogift qvinna, som är född i riket och här oafbrutet haft sitt hemvist intill uppnådd ålder af tjugutvå år, blifver svensk medborgare, så framt han eller hon icke under sista året hos Konungens Befallningshafvande i länet genom derom afgifven skriftlig förklaring afsagt sig rättigheten att varda svensk medborgare och dervid tillika med behörigt bevis styrkt sig ega medborgarerätt i annat land. Rätt till afsägelse, som nu är nämnd, eger ej rum för den, som är född af utländing, hvilken sjelf begagnat sig af sådan rätt.

Då svensk medborgarerätt på grund af denna § förvärfvas af utländsk man, tillkommer sådan rätt äfven hans hustru och äkta barn.

3 §.

Utländsk qvinna, som gifter sig med svensk medborgare, förvärfvar genom äktenskapet svensk medborgarerätt.

Hafva makarne barn samman före äktenskapet, blifva de barn, der de ännu äro omyndiga, jemväl svenske medborgare.

4 §.

Svensk medborgarerätt förvärfvas vidare genom naturalisation i den ordning och under de vilkor, som finnas bestämda genom särskild lag.

Naturalisation af utländsk man medför, om dervid ej annorlunda

bestämts, svensk medborgarerätt äfven för hans hustru och omyndiga äkta barn.

5 §.

Svensk medborgarerätt förloras af den, som blifver medborgare i annat land.

Önskar någon, för vinnande af utländsk medborgarerätt, att frikallas från sina medborgerliga förpligtelser till Sverige, göre derom ansökning hos Konungen. Bifalles ansökningen, varde dervid såsom vilkor stadgadt, att sökanden inom viss utsatt tid skall hafva förvärfvat medborgarerätt i annat land.

6 §.

Svensk qvinna, hvilken gifter sig med den, som ej är svensk medborgare, förlorar genom äktenskapet svensk medborgarerätt.

Hafva makarne barn samman före äktenskapet, och äro de, då föräldrarne med hvarandra ingå äktenskap, ännu omyndiga, förlora de barn jemväl svensk medborgarerätt. Äro de vid sagda tid till myndig ålder komna, ega de behålla sin svenska medborgarerätt, om de inom ett år derefter hos Konungens Befallningshafvande i länet derom göra anmälan.

7 §.

Har svensk man eller svensk ogift qvinna, efter uppnådd ålder af tjuguet år, eller enka, efter äktenskapets upplösning, i tio år oafbrutet haft sitt hemvist utom riket, förloras jemväl medborgarerätten, der ej vistandet utomlands föranledts af offentligt uppdrag för de förenade rikena eller Sverige, eller ock förbehåll göres om medborgarerättens bibehållande genom en inom nämnda tids utgång hos svensk beskickning eller svenskt konsulat eller, om vederbörande är bosatt i Norge, hos svenska Justitiedepartementet, i enlighet med derom särskildt meddelade bestämmelser, afgifven skriftlig förklaring. En sådan förklaring skall, för att fortfarande ega giltighet, förnyas inom hvart tionde års slut; den kan icke med laga verkan afgifvas af annan än den, som sjelf utflyttat ur riket, och hans efterkommande i första led samt enka efter sådan person, som nu är nämnd.

Förlust af medborgarerätt enligt denna § för svensk man medför förlust af sådan rätt äfven för hans hustru och omyndiga äkta barn, såvida de ej blifva i riket kvar.

Konungen eger genom öfverenskommelse med främmande stat inskränka eller upphäfva tillämpligheten, såvidt förhållandet till sådan stat angår, af de ofvan i denna § meddelade bestämmelser.

8 §.

Den, som i följd af bestämmelserna i 7 § förlorat svensk medborgarerätt och icke blifvit medborgare i annat land, återvinner medborgarerätten, då han tager hemvist i riket, eller ock Konungen medgifver, att medborgarerätten derförutan återvinnas må.

Återvinnes på grund af föregående punkt svensk medborgarerätt af mannen, tillkommer sådan rätt också hans hustru och omyndiga äkta barn, äfven om de behålla sitt hemvist i utlandet qvar.

9 §.

Oäkta barn, hvars moder är svensk medborgare, förvärfvar genom födseln svensk medborgarerätt. Det följer i fråga om medborgarerätten modern jemväl i öfriga fall, der enligt bestämmelserna i denna lag äkta barn följer fadern. Ändras moderns ställning i afseende å medborgarerätten genom äktenskap med annan än fadern eller såsom följd af sådant, sker derigenom ej ändring i den medborgarerätt, som dessförinnan tillkom hennes oäkta barn.

10 §.

Barn, som anträffas här i riket, utan att kunskap om dess ställning i afseende å medborgarerätten vinnes, anses, intill dess annat utrönes, som svensk medborgare.

Öfvergående stadgande.

Denna lag träder i kraft den 1 Januari 1895; kommande de i 2 § meddelade bestämmelser att tillämpas jemväl i fråga om utlänning, som är född före nämnda tid, såvida han då ännu ej uppnått tjuguettt års ålder.

Utdrag af protokollet öfver justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i Statsrådet å Stockholms Slott Fredagen den 5 Juni 1891

i närvaro af:

Hans Excellens Herr Ministern för utrikes ärendena Grefve LEWENHAUPT,
Statsråden: Herr WENNERBERG,
Friherre PALMSTJERNA,
Friherre VON ESSEN,
Friherre ÅKERHJELM,
ÖSTERGREN,
GROLL,
WIKBLAD.

Departementschefen Statsrådet Östergren anmälde i underdånighet: Häradshöfdingen, f. d. Revisionssekreteraren Paul Isbergs underdåniga skrifvelse den 11 December 1890, hvarmed öfverlemnats ett af utsedde komiterade för Sverige, Norge och Danmark utarbetadt förslag till lag om förvärfvande och förlust af medborgarerätt, jemte motiv till detsamma.

På Statsrådets hemställan täcktes Hans Maj:t Konungen i nåder förordna, att öfver ifrågavarande lagförslag Högsta Domstolens utlåtande skulle, för det ändamål § 87 regeringsformen omförmäler, genom note ur protokollet infordras.

Ex protocollo
N. v. Dardel.

*Utdrag af protokollet öfver lagärenden, hållet uti Kongl. Maj:ts
Högsta Domstol Fredagen den 22 Januari 1892.*

Första rummet.

Närvarande:

Justitieråden: SVEDELIUS,
HERNMARCK,
WEDBERG,
GLIMSTEDT,
LILIENBERG,
HUSS,
AFZELIUS.

Sedan, jemlikt Högsta Domstolens beslut den 11 November nästlidna år, det till Högsta Domstolen för afgifvande af utlåtande öfverlemnade förslag till lag om förvärfvande och förlust af medborgarerätt emellan Högsta Domstolens ledamöter cirkulerat, så företogs ärendet nu till slutligt afgörande; varande berörda förslag bilagdt detta protokoll.

Vid granskning af berörda förslag framställdes inom Högsta Domstolen följande anmärkningar, nemligen vid

1 §.

Justitieråden *Hernmarck*, *Wedberg*, *Lilienberg*, *Huss* och *Afzelius* förenade sig om följande yttrande:

Enligt hvad de vid förslaget fogade motiv (sid. 46) ntmärka, synes det vara afsedt, att här gifna bestämmelse skulle ega tillämpning jemväl i det fall, att oäkta barn genom äktenskap mellan föräldrarne

legitimerades, så att barnet i dylik händelse borde anses, på grund af födseln, förvärfva faderns nationalitet; men en sådan tillämpning synes icke vara förenlig med den i 9 § uttryckta grundsats att oäkta barn genom födseln förvärfvar moderns nationalitet och att en förändring af denna, der förändringen är en följd af moderns äktenskap, icke inverkar på barnets ställning i medborgarerättsligt hänseende, utan att dervid göres undantag för det fall, att äktenskapet ingås med barnets fader. Då emellertid det synes vara en riktig grundsats att oäkta barn, hvilket i den ordning, lag bestämmer, legitimeras, derigenom, åtminstone såvida barnet vid tiden för legitimationen ännu är omyndigt, erhåller faderns nationalitet, hemställes, att å lämpligt ställe i förslaget stadgande i sådant syfte måtte upptagas.

Justitierådet *Glimstedt* instämde i denna anmärkning, såvidt derigenom fästes uppmärksamhet på skiljaktigheten emellan förslagets text och motiver.

7 §.

Justitieråden *Huss* och *Afzelius* hemstälde, huruvida icke, vid det förhållande att, på sätt framhållits i den underdåniga skrifvelse, hvilken åtföljt det svenska lagförslaget, osäkerhet råder om hvad i förevarande hänseende bör anses vara gällande rätt i Sverige, det vore lämpligt att, på sätt i det norska förslaget skett, uttrycklig bestämmelse meddelades angående tillämpningen af här gifna föreskrift å personer, hvilka före lagens trädande i kraft tagit sitt hemvist i utlandet.

8 §.

Justitieråden *Glimstedt* och *Lilienberg* erinrade, att när i motiven sid. 40 och 45 förutsattes, att under bestämmelsen i denna § vore att hänföra jemväl det fall att svensk qvinna, hvilken ingått gifte med svensk man efter det denne, jemlikt 7 §, förlorat svensk medborgare rätt, åter bosatte sig här i riket, sådant icke syntes öfverensstämma med lagtextens lydelse, helst hon förlorat svensk medborgarerätt enligt 6 §.

9 §.

Justitierådet *Afzelius* yttrade: Den i andra punkten af denna § i fråga om oäkta barn uttryckta grundsats synes mig böra gälla

jemväl om enkas äkta barn. Från principiell synpunkt torde det vara riktigt att samma bestämmande inverkan, som i fråga om barnens medborgarerättsliga ställning tillkommer fadern, efter dennes död tillägges modern, och jemväl af praktiska skäl torde en sådan föreskrift vara att förorda, helst eljest lätt nog kunde komma att inträffa hvad komiterade (jempföör motiv sid. 40) med rätta ansett angeläget att förebygga eller att vid utvisning, t. ex. vid behof af fattigunderstöd, modern och hennes barn måste eller kunna blifva skilda från hvarandra. Särskildt synes behofvet af ett dylikt stadgande påtagligt för det fall, att enka, som vinner naturalisation här i riket, hit medför sina omyndiga barn, enär dessa icke före uppnådda 21 år kunna erhålla sjelfständig naturalisation och sålunda intill nämnda ålder äro t. ex. i fråga om förmyndarevård att betrakta såsom utländingar.

Jag hemställer alltså, att å lämpligt ställe i förslaget måtte upptagas föreskrift i nu angifna syfte.

I detta yttrande instämde Justitierådet *Huss*.

Ex protocollo
Aug. von Hartmansdorff.

Utdrag af protokollet öfver justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i Statsrådet å Stockholms Slott Lördagen den 30 December 1893

i närvaro af:

Hans Excellens Herr Statsministern BOSTRÖM,
Hans Excellens Herr Ministern för utrikes ärendena Grefve LEWENHAUPT,
Statsråden: Friherre VON ESSEN,
Friherre ÅKERHJELM,
ÖSTERGREN,
GROLL,
WIKBLAD,
GILLJAM,
Friherre RAPPE,
CHRISTERSON,
Justitieråden: NORBERG,
HAMMARSKJÖLD.

Chefen för Justitiedepartementet Statsrådet Östergren anmälde i underdånighet det af utsedde komiterade för Sverige, Norge och Danmark utarbetade förslag till lag om förvärfvande och förlust af medborgarerätt jemte Högsta Domstolens yttrande öfver detta förslag.

Efter att hafva redogjort för innehållet af förslaget och de inom Högsta Domstolen mot detsamma framställda anmärkningar, anförde departementschefen vidare:

»I likhet med Högsta Domstolens fleste ledamöter anser jag förslaget innehålla en motsägelse, då der bestämmes dels i 1 §, att äkta barn, hvars fader är svensk medborgare, genom födseln förvärfvar svensk medborgarerätt, hvilket stadgande, såsom det enligt förslaget

lyder, måste anses gälla äfven barn, som födes oäkta, men sedermera genom föräldrarnes äktenskap legitimeras, och dels i 9 §, att oäkta barn genom födseln förvärfvar moderns nationalitet och att en förändring i denna, der förändringen är en följd af moderns äktenskap, icke inverkar på barnets ställning i medborgarerättsligt hänseende. Till undanrödjande af denna motsägelse torde åt 9 § böra gifvas det innehåll, att der moderns ställning i afseende å medborgarerätten förändras genom äktenskap med annan än fadern till hennes oäkta barn, ändring derigenom ej sker i den medborgarerätt, som dessförinnan tillkom det sistnämnda. Då det emellertid, såsom komitéen jemväl erinrat, icke är utan betänklighet, att den, som på grund af sin oäkta börd följt moderns ställning, skall, i händelse han genom föräldrarnes äktenskap legitimeras först sedan han uppnått myndighetsåldern, derigenom förlora den medborgarerätt han förut innehåft, anser jag ett stadgande till förebyggande af denna olägenhet böra i lagen inrymmas; och torde ett sådant stadgande lämpligen kunna intagas i ett tillägg till 3 §. I konsekvens härmed torde jemväl till 6 §, enligt hvilken en svensk qvinna genom äktenskap med en utländing förlorar den svenska medborgarerätten, böra göras ett tillägg derom, att, om de hafva barn samman före äktenskapet, dessa skola, om de vid tiden för legitimationen icke uppnått myndighetsåldern, jemväl förlora sin svenska medborgarerätt och, om de då kommit till myndig ålder, ega att behålla sin medborgarerätt, derest de inom ett år efter legitimationen hos Konungens Befallningshafvande i länet göra anmälan i sådant syfte.

De i öfrigt mot komiténs förslag gjorda erinringar synas mig icke vara af den vigt, att de böra föranleda ändring i förslaget.

På grund af hvad jag sålunda anført, får jag hemställa, att Eders Kongl. Maj:t täcktes godkänna förslaget till lag om förvärfvande och förlust af medborgarerätt med de af mig nu förordade ändringar och i öfverensstämmelse dermed till Riksdagen aflåta nådig proposition i ämnet.»

Justitierådet Hammarskjöld anförde:

»Den 7 § i dess nu föreslagna lydelse kan föranleda dertill att svensk arbetare, som emigrerat, af husbonde eller annan förmås att å vederbörlig ort afgifva sådan skriftlig förklaring, hvarom i paragrafen sägs, och att dymedelst årtionde efter årtionde bibehålla sin svenska medborgarerätt för att slutligen, sedan han blifvit orkeslös, kanske med hustru och barn såsom fattighjon öfversändas till Sverige att falla vederbörande kommun till last. Af detta skäl, och då det ej kan vara en stats skyldighet att i obegränsad tid bibehålla statsborgareskapets

förmåner åt den, som under bosättning i främmande land åt detta egnar sin verksamhet, anser jag emigrant icke böra ega ovilkorlig rätt att genom någon sin ensidiga åtgärd bevara det svenska statsborgareskapet utöfver den första tioårsperiod, som förslaget uppställt såsom regel.

I öfrigt instämmer jag i den af föredraganden gjorda hemställan.»

I anledning af den utaf Justitierådet Hammarskjöld uttalade åsigt, att en från Sverige utflyttad person icke borde ega rätt att genom någon sin ensidiga åtgärd bevara det svenska statsborgareskapet utöfver den första tioårsperiod, som förslaget i 7 § uppställt såsom regel, tillade föredragande departementschefen:

»En så exklusiv lagstiftning i det ifrågavarande hänseendet, som den af Justitierådet förordade, lärer icke vara i något land gällande. I två af våra grannländer, nemligen Norge och Tyskland, medgifves det dem, som från dessa länder emigrerat, att åt sig bevara medborgarerätt i hemlandet genom att hvart tionde år hos offentlig myndighet afgifva skriftliga förklaringar om medborgarerättens bibehållande; och äfven i vårt eget land har ett sådant sätt att bevara medborgarerätten en längre tid varit i praxis erkänd. Att bryta med denna praxis, hvilken erfarenheten visat vara lämplig och nyttig, synes mig icke vara tillrådligt. Genom att beröfva en emigrant rättigheten att bevara medborgarerätten utöfver 10 år från utflyttningen, skulle tungan af fattigunderstöd åt hemsända emigranter efter min mening ingalunda minskas utan snarare ökas, ty en lagstiftning i sådan rigtning torde hafva till följd, att de utländske arbetsgifvarne tidigare än nu sker toge sin hand från svenska arbetare och ombesörjde, att de hemsändes innan tio år förflutit från utflyttningen.»

Öfrige Statsrådets ledamöter instämde i föredragande departementschefens hemställan;

Och behagade Hans Maj:t Konungen med bifall till samma hemställan i nåder förordna, att till Riksdagen skulle aflätas nådig proposition i ämnet af den lydelse, bilagan litt. F. vid detta protokoll utvisar.

Ex protocollo
Aug. von Hartmansdorff.